

Dz.U. 1995 Nr 127 poz. 713

Opracowano na podstawie tj. Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372, Nr 113, poz. 984.

USTAWA
z dnia 13 października 1995 r.

Prawo łowieckie

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej.

Art. 2.

Zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią własność Skarbu Państwa.

Art. 3.

Celem łowiectwa jest:

- 1) ochrona, zachowanie różnorodności i gospodarowanie populacjami zwierząt łownych,
- 2) ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego na rzecz poprawy warunków bytowania zwierzyny,
- 3) uzyskiwanie możliwie wysokiej kondycji osobniczej i jakości trofeów oraz właściwej liczebności populacji poszczególnych gatunków zwierzyny przy zachowaniu równowagi środowiska przyrodniczego,
- 4) spełnianie potrzeb społecznych w zakresie uprawiania myślistwa, kultywowania tradycji oraz krzewienia etyki i kultury łowieckiej.

Art. 4.

1. Gospodarka łowiecka jest to działalność w zakresie ochrony, hodowli i pozyskiwania zwierzyny.
2. Polowanie oznacza:

- 1) tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej,
- 2) łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych, za zezwoleniem ministra właściwego do spraw środowiska
- zmierzające do wejścia w jej posiadanie.
3. Kłusownictwo oznacza działanie zmierzające do wejścia w posiadanie zwierzyny w sposób niebędący polowaniem albo z naruszeniem warunków dopuszczalności polowania.

Art. 5.

Minister właściwy do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz Państwowej Rady Ochrony Przyrody i Polskiego Związku Łowieckiego ustali, w drodze rozporządzenia, listę gatunków zwierząt łownych.

Rozdział 2

Organy administracji w zakresie łowiectwa

Art. 6.

Naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 7.

Administrację w zakresie łowiectwa sprawują wojewodowie, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Rozdział 3

Zasady gospodarki łowieckiej

Art. 8.

1. Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców.
2. Odstrzały redukcyjne zwierząt łownych w parkach narodowych i rezerwatach, prowadzone w oparciu o przepisy o ochronie przyrody, odbywają się na zasadach określonych w ustawie i zgodnie z obowiązującymi okresami ochronnymi i kryteriami selekcji.
3. Gospodarka łowiecka prowadzona jest na zasadach określonych w ustawie i w oparciu o:
  - 1) roczne plany łowieckie ustalane przez dzierżawców obwodów łowieckich, opiniowane przez [zarząd gminy] <wójta (burmistrza, prezydenta miasta)> i zatwierdzane przez nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a w obwodach niewydzierżawionych ustalane przez zarządców tych obwodów i zatwierdzane przez dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,

zmiana w pkt 1 w ust. 3 w art. 8 wchodzi w życie w dniu wyborów do org. sam. (Dz.U. 2002 r. Nr 113, poz. 984)

- 2) wieloletnie łowieckie plany hodowlane uwzględniające zasadę optymalnego gospodarowania populacjami zwierząt łownych oraz ochrony lasu przed szkodami wyrządzonymi przez te zwierzęta, które sporządzają dla sąsiadujących ze sobą obwodów łowieckich o zbliżonych warunkach przyrodniczych (rejony hodowlane) dyrektorzy regionalnych dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w porozumieniu z wojewodami i Polskim Związkiem Łowieckim.
4. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady sporządzania rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych oraz zatwierdzania rocznych planów łowieckich, uwzględniając zasadę optymalnego gospodarowania populacjami zwierząt łownych oraz ochrony lasu przed szkodami wyrządzanymi przez te zwierzęta.

Art. 9.

1. Ochrona zwierzyny - poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody - obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności:
  - 1) zwalczanie kłusownictwa i wszelkich zjawisk szkodnictwa łowieckiego,
  - 2) zakaz - poza polowaniami i odłowami - płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny,
  - 3) zakaz wybierania jaj i piskląt oraz niszczenia lęgówisk, nor i gniazd ptasich.
2. Zakaz chwytania i przetrzymywania zwierzyny, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy szczególnych przypadków, na które wyrazi uprzednio zgodę starosta.
3. Do celów hodowlanych, w tym eksportu, oraz celów naukowych dozwolone jest łowienie zwierzyny żywej wyłącznie w sieci i nieraniające pułapki, w tym pułapki niechwytające za kończyne.

Art. 10.

Posiadanie i hodowanie lub utrzymywanie chartów rasowych lub ich mieszańców wymaga zezwolenia starosty.

Art. 11.

1. Łowiectwo jest prowadzone zgodnie z podstawowymi kierunkami użytkowania terenów rolnych, leśnych i rybackich, w warunkach stałego polepszania zwierzynie środowiska jej bytowania.
2. Gospodarowanie populacjami zwierzyny wymaga w szczególności:
  - 1) tworzenia stałych i okresowych osłon dla zwierzyny (lasy, zadrzewienia, zakrzewienia, remizy, osłony miejsc lęgowych),
  - 2) wzbogacania naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny w lasach,
  - 3) zachowania istniejących naturalnych zbiorników wodnych, rekonstrukcji i tworzenia nowych,
  - 4) racjonalnego stosowania środków chemicznych w rolnictwie i leśnictwie,

- 5) stosowania terminów i technik agrotechnicznych niezagrożających bytowaniu zwierzyny na danym terenie,
  - 6) utrzymywania korytarzy (ciągów) ekologicznych dla zwierzyny,
  - 7) utrzymywania struktury wiekowej i płciowej oraz liczebności populacji zwierzyny właściwych dla zapewnienia równowagi ekosystemów oraz realizacji głównych celów gospodarczych w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie,
  - 8) ochrony zwierzyny przed zagrożeniem ruchu pojazdów samochodowych na drogach krajowych i wojewódzkich.
3. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich oraz *[zarządy gmin]* **<wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast)>** i nadleśniczowie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe współdziałają w sprawach związanych z zagospodarowaniem obwodów łowieckich, w szczególności w zakresie ochrony i hodowli zwierzyny.

zmiana w ust. 3 w art. 11 wchodzi w życie w dniu wyborów do org. sam. (Dz.U. 2002 r. Nr 113, poz. 984)

Art. 12.

Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich mogą wznosić urzędzenia związane z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, po uzyskaniu zgody właściciela, posiadacza lub zarządcy gruntu.

Art. 13.

Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich obowiązani są dokarmiać zwierzynę, zwłaszcza w okresach występowania niedostatku żeru naturalnego oraz wówczas, gdy w sposób istotny może to wpłynąć na zmniejszenie szkód wyrządzanych przez zwierzynę w uprawach i płodach rolnych oraz w gospodarce leśnej.

w art. 14 (kursywa) obecnie: Inspekcji Weterynaryjnej.

Art. 14.

Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich oraz właściciele, posiadacze i zarządcy gruntów są obowiązani zawiadomić właściwy organ *Państwowej* Inspekcji Weterynaryjnej lub urząd gminy albo najbliższy zakład leczniczy dla zwierząt o dostrzeżonych objawach chorób zwierząt żyjących wolno.

Art. 15.

1. Zwierzyna pozyskana w obwodzie łowieckim zgodnie z przepisami prawa stanowi własność dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, a na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich - własność Skarbu Państwa.
2. Zwierzyna bezprawnie pozyskana stanowi własność Skarbu Państwa.
3. Osoby wykonujące polowanie mogą odstąpić im zwierzynę spożytkować według własnego uznania, z wyłączeniem odprzedaży.
4. Minister właściwy do spraw środowiska określa, w drodze rozporządzenia, wysokość ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną.

Art. 16.

1. Zabrania się chowu i hodowli zamkniętej zwierząt łownych, z wyjątkiem bażanta oraz zwierząt uznanych za zwierzęta gospodarskie na podstawie odrębnych przepisów.
2. Minister właściwy do spraw środowiska może wydać zgodę na chów i hodowlę zamkniętą zwierząt łownych niebędących zwierzętami gospodarskimi do celów badań naukowych, dydaktyki, zasiedleń lub eksportu zwierzyny żywej.

Rozdział 4**Zezwolenia****Art. 17.**

1. Uzyskania zezwolenia wymaga wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie:
  - 1) obrotu zwierzyną żywą, z wyłączeniem sprzedaży dokonywanej przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 2) obrotu tuszami zwierzyny i ich częściami, z wyłączeniem, o którym mowa w pkt 1,
  - 3) sprzedaży usług turystycznych obejmujących:
    - a) polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
    - b) polowania za granicą.
2. Organem właściwym do wydania, odmowy wydania i cofnięcia zezwolenia jest minister właściwy do spraw środowiska, zwany dalej „organem zezwalającym”.

Art. 18.

Wniosek o wydanie zezwolenia powinien zawierać informacje o uprzednim wykonywaniu działalności gospodarczej wymagającej uzyskania zezwolenia, o którego wydanie ubiega się przedsiębiorca.

Art. 18a.

1. Do wniosku o wydanie zezwolenia załącza się:
  - 1) odpis z rejestru przedsiębiorców prowadzonego na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym,
  - 2) zaświadczenie o nadanym przedsiębiorcy numerze identyfikacyjnym, wydane na podstawie przepisów o statystyce publicznej,
  - 3) umowę o ustanowienie zabezpieczenia majątkowego, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1,
  - 4) informację o niekaralności przedsiębiorcy lub osób kierujących jego działalnością za przestępstwa, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2, wydawaną na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Karnym.

2. Do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3, załącza się ponadto:
- 1) zaświadczenie o złożonym z wynikiem pozytywnym przez przedsiębiorcę lub osobę przez niego zatrudnioną egzaminie, o którym mowa w art. 19 ust. 2 pkt 1,
  - 2) odpis z księgi rejestrowej prowadzonej na podstawie przepisów o usługach turystycznych, potwierdzający uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 19 ust. 2 pkt 2, jeżeli przepisy o usługach turystycznych wymagają jego uzyskania.

Art. 19.

1. Warunkiem uzyskania zezwolenia na wykonywanie działalności gospodarczej, o której mowa w art. 17 ust. 1, jest:
  - 1) ustanowienie przez przedsiębiorcę zabezpieczenia majątkowego roszczeń osób trzecich z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez przedsiębiorcę,
  - 2) niekaralność przedsiębiorcy lub osób kierujących jego działalnością za przestępstwo określone ustawą oraz przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu.
2. Warunkiem uzyskania zezwolenia na wykonywanie działalności gospodarczej, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3, jest ponadto:
  - 1) złożenie z wynikiem pozytywnym przez przedsiębiorcę lub osobę przez niego zatrudnioną egzaminu ze znajomości zasad wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody,
  - 2) posiadanie przez przedsiębiorcę zezwolenia na działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, jeżeli przepisy o usługach turystycznych wymagają jego uzyskania.

Art. 19a.

1. Ustanowienie zabezpieczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1, polega na zawarciu:
  - 1) umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej bądź
  - 2) umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej.
2. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość zabezpieczeń, o których mowa w ust. 1. Wysokość zabezpieczeń, o których mowa w ust. 1, nie będzie ograniczała wykonywania działalności gospodarczej, o której mowa w art. 17 ust. 1.

Art. 19b.

1. Egzamin ze znajomości wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody przeprowadza komisja egzaminacyjna powołana przez ministra właściwego do spraw środowiska.
2. Złożenie z pozytywnym wynikiem egzaminu, o którym mowa w ust. 1, komisja, o której mowa w ust. 1, stwierdza zaświadczeniem.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) liczbę członków komisji, o której mowa w ust. 1, oraz jej skład, tak aby w skład komisji wchodziło:
  - a) nie mniej niż 3 członków spośród ekspertów z dziedziny ochrony przyrody, gospodarki łowieckiej oraz zasad posiadania i posługiwania się myśliwską bronią palną,
  - b) przedstawiciel ministra właściwego do spraw środowiska - jako przewodniczący komisji,
  - c) przedstawiciel Polskiego Związku Łowieckiego,
  - d) przedstawiciel Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
- 2) dokumenty, jakie przedkłada osoba ubiegająca się o przystąpienie do egzaminu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając, aby umożliwiały one pełną identyfikację tej osoby,
- 3) sposób przeprowadzania egzaminu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając, aby obejmował on sprawdzenie znajomości przepisów dotyczących ochrony przyrody, gospodarki łowieckiej oraz posiadania i posługiwania się myśliwską bronią palną,
- 4) wzór zaświadczenia, o którym mowa w ust. 2.

Art. 20.

1. Warunkiem wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 2, jest:

- 1) prowadzenie ewidencji skupu,
- 2) zapewnienie badań zwierzyny i mięsa zgodnie z przepisami o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz Inspekcji Weterynaryjnej.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres ewidencji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, oraz jej wzór, kierując się rodzajem wykonywanej działalności gospodarczej w zakresie obrotu zwierzyną żywą lub tuszami zwierzyny i ich częściami.

Art. 21.

Organ zezwalający odmawia wydania zezwolenia, jeżeli przedsiębiorca nie spełnia warunków uzyskania zezwolenia.

Art. 21a.

1. Organ zezwalający cofa zezwolenie, jeżeli przedsiębiorca:

- 1) złoży wniosek o cofnięcie zezwolenia,
- 2) przestał spełniać warunki do uzyskania zezwolenia, z zastrzeżeniem ust. 2,
- 3) nie spełnia warunków wykonywania działalności gospodarczej, z zastrzeżeniem ust. 2,
- 4) nie usunął stanu sprzecznego z warunkami uzyskania zezwolenia lub wykonywania działalności gospodarczej w terminie, o którym mowa w ust. 2.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, organ zezwalający może wezwać przedsiębiorcę do usunięcia stanu sprzecznego z warunkami uzyskania zezwolenia i wykonywania działalności gospodarczej, w terminie podanym w wezwaniu.

Art. 22.

W sprawach nieuregulowanych w ustawie do zezwoleń stosuje się przepisy o działalności gospodarczej.

Rozdział 5 Obwody łowieckie

Art. 23.

1. Obwód łowiecki stanowi obszar gruntów o ciągłej powierzchni nie mniejszy niż trzy tysiące hektarów, na którego obszarze istnieją warunki do prowadzenia łowiectwa.
2. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych względami racjonalnej gospodarki łowieckiej i warunkami terenowymi, mogą być tworzone, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska, obwody łowieckie o mniejszej powierzchni.

Art. 24.

1. Obwody łowieckie dzielą się na obwody łowieckie leśne i polne.
2. Obwód łowiecki leśny jest to obszar, w którym grunty leśne stanowią co najmniej 40% ogólnej powierzchni tego obszaru.
3. Obwód łowiecki polny jest to obszar, w którym grunty leśne stanowią mniej niż 40% ogólnej powierzchni tego obszaru.

Art. 25.

Obwody łowieckie są tworzone przy uwzględnieniu następujących zasad:

- 1) optymalnego zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony, zachowania i rozwoju preferowanych gatunków zwierzyny,
- 2) unikania dzielenia zbiorników wodnych,
- 3) ustalania przebiegu granic po naturalnych lub wyraźnych znakach w terenie.

Art. 26.

W skład obwodów łowieckich nie wchodzi:

- 1) parki narodowe i rezerваты przyrody,
- 2) tereny w granicach administracyjnych miast; jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary leśne lub rolne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą być one włączone do innych obwodów łowieckich,
- 3) tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości,

- 4) budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń.

Art. 27.

1. Podziału na obwody łowieckie oraz zmiany granic tych obwodów dokonuje w obrębie województwa właściwy wojewoda, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii właściwego dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i Polskiego Związku Łowieckiego, a także właściwej izby rolniczej.
2. Jeżeli obwód łowiecki ma się znajdować w obszarze więcej niż jednego województwa, rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje wojewoda właściwy dla przeważającego obszaru gruntów w uzgodnieniu z wojewodą właściwym dla pozostałego gruntu.
3. Podział na obwody łowieckie obszarów gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych lub przydzielonych tym organom do wykorzystania oraz zmiana granic tych obwodów odbywa się w porozumieniu z tymi organami.

Art. 28.

1. Obwody łowieckie wydierżawia się kołom łowieckim Polskiego Związku Łowieckiego.
2. Minister właściwy do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego może, w drodze decyzji, wyłączać obwody łowieckie z wydierżawiania i przekazywać je w zarząd z przeznaczeniem na ośrodki hodowli zwierzyny, w których - oprócz polowania - realizowane są cele związane w szczególności z:
  - 1) prowadzeniem wzorcowego zagospodarowania łowisk, wdrażaniem nowych osiągnięć naukowych i praktycznych z zakresu łowiectwa,
  - 2) prowadzeniem badań naukowych,
  - 3) odtwarzaniem populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących,
  - 4) hodowlą rodzimych gatunków zwierząt łownych w celu zasiedlania łowisk,
  - 5) hodowlą zwierząt łownych szczególnie pożytecznych w biocenozach leśnych,
  - 6) prowadzeniem szkoleń z zakresu łowiectwa.
3. Ośrodki hodowli zwierzyny mogą być prowadzone za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska przez: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Polski Związek Łowiecki, instytucje naukowo-dydaktyczne oraz inne jednostki, które do dnia wejścia w życie ustawy prowadziły takie ośrodki. Prawo do prowadzenia ośrodków hodowli zwierzyny jest niezbywalne.
4. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady przekazywania w zarząd obwodów łowieckich wyłączonych z wydierżawiania, uwzględniając tryb postępowania, jednostkom, których zadania ustawowe dają gwarancję realizacji celów, o których mowa w ust. 2.

Art. 29.

1. Obwody łowieckie wydzierżawiają, na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego, po zasięgnięciu opinii [zarządu gminy] **<wójta (burmistrza, prezydenta miasta)>** oraz właściwej izby rolniczej:
  - 1) obwody łowieckie leśne - dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
  - 2) obwody łowieckie polne - starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej.
- 1a. Obwód łowiecki obejmujący obszar gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych lub przydzielonych tym organom do wykorzystania może być wydzierżawiony kołom łowieckim za zgodą tych organów.
2. Obwody łowieckie wydzierżawia się na czas nie krótszy niż 10 lat. Po upływie tego okresu dotychczasowemu dzierżawcy przysługuje pierwszeństwo w zawarciu umowy dzierżawy na dalszy okres.
3. W przypadku podziału obwodu łowieckiego dotychczasowemu dzierżawcy lub zarządcy przysługuje prawo wyboru dzierżawy lub zarządzania jednym z obwodów łowieckich powstałych z podziału.
4. W przypadku podziału obwodu łowieckiego lub zmiany jego granic następuje rozliczenie z jego dotychczasowym dzierżawcą lub zarządcą z tytułu nadpłaconego czynszu dzierżawnego oraz nakładów na zagospodarowanie, poniesionych w ostatnich 2 latach przed dokonaniem tego podziału lub zmian. Kwotę ustaloną w rozliczeniu wypłaca ustępującemu dzierżawcy lub zarządcy dzierżawca lub zarządca nowo utworzonego obwodu łowieckiego.

zmiana w ust. 1 w art. 29 wchodzi w życie w dniu wyborów do org. sam. (Dz.U. 2002 r. Nr 113, poz. 984)

Art. 30.

1. W przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania rocznego planu łowieckiego dzierżawcy obwodów łowieckich obowiązani są do udziału w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną.
2. Udział w kosztach, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się w wysokości czynszu za dzierżawę obwodu łowieckiego.
- 2a. Czynsz dzierżawny ustala się, w zależności od kategorii obwodu łowieckiego, mnożąc ilość hektarów obszaru dzierżawionego obwodu łowieckiego przez równowartość pieniężną żyta, stosując wskaźnik przeliczeniowy, który nie może być wyższy niż 0,07q żyta za 1 hektar.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:
  - 1) zasady kategoryzacji obwodów łowieckich, uwzględniając liczebność poszczególnych gatunków zwierzyny w określonych środowiskach jej bytowania, rodzaj i wielkość jej pozyskania oraz nasilenie czynników antropogenicznych,
  - 2) szczegółowe zasady ustalenia czynszu dzierżawnego, uwzględniając powierzchnię i kategorię obwodu łowieckiego, stosując za podstawę do wyliczeń cenę żyta ustaloną na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z

1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 137, poz. 926, z 1998 r. Nr 108, poz. 681 oraz z 2001 r. Nr 81, poz. 875),

- 3) szczegółowe zasady ustalania partycypacji, o której mowa w ust. 1, uwzględniając niezrealizowanie rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania: łosi, jeleni, danieli i saren, przy czym nie może ona przekroczyć 10% wartości wpływów ze sprzedaży tusz tych gatunków w roku poprzednim.

Art. 31.

1. Wydzierżawiający obowiązany jest rozliczyć otrzymany czynsz dzierżawny między nadleśnictwami i gminami.
2. Nadleśnictwu przypada czynsz odpowiadający powierzchni państwowych gruntów leśnych, a gminom - odpowiadający pozostałej powierzchni obwodu łowieckiego.
3. Za obwody łowieckie wyłączone z wydzierżawiania zarządcy tych obwodów uiszczają ekwiwalent równy wysokości średniego czynszu za dzierżawę, stosowanego w obwodach łowieckich, wydzierżawionych na obszarze danej gminy lub gmin sąsiednich, a należność rozliczają według zasad określonych w ust. 1 i 2.

Rozdział 6

Polski Związek Łowiecki

Art. 32.

1. Polski Związek Łowiecki jest zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, które czynnie uczestniczą w ochronie i rozwoju populacji zwierząt łownych oraz działają na rzecz ochrony przyrody.
2. Polski Związek Łowiecki posiada osobowość prawną i działa na podstawie ustawy oraz statutu uchwalonego przez Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego.
3. Nadzór nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.
4. Przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855) regulujące zasady nadzoru nad stowarzyszeniami stosuje się odpowiednio do nadzoru nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego, o którym mowa w ust. 3.

Art. 32a.

Najwyższą władzą w Polskim Związku Łowieckim jest Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 33.

1. Koła łowieckie zrzeszają osoby fizyczne i są podstawowym ogniwem organizacyjnym w Polskim Związku Łowieckim w realizacji celów i zadań łowiectwa.

2. Koła łowieckie posiadają osobowość prawną i ponoszą odpowiedzialność za swoje zobowiązania.
3. Członkowie koła łowieckiego odpowiadają solidarnie i bez ograniczeń za zobowiązania koła.
4. Organizacje wojewódzkie Polskiego Związku Łowieckiego koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich oraz osób fizycznych zrzeszonych w Polskim Związku Łowieckim, zamieszkujących na terenie regionu, a niebędących członkami kół łowieckich.

Art. 34.

Do zadań Polskiego Związku Łowieckiego należy:

- 1) prowadzenie gospodarki łowieckiej,
- 2) troska o rozwój łowiectwa i współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju populacji zwierząt łownych i innych zwierząt dziko żyjących,
- 3) pielęgnowanie historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa,
- 4) ustalanie kierunków i zasad rozwoju łowiectwa oraz funkcjonowania organów zrzeszenia,
- 5) czuwanie nad przestrzeganiem przez członków Polskiego Związku Łowieckiego prawa, zasad etyki, obyczajów i tradycji łowieckich,
- 6) prowadzenie dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego,
- 7) organizowanie szkolenia w zakresie prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego,
- 8) prowadzenie i popieranie działalności wydawniczej i wystawienniczej o tematyce łowieckiej,
- 9) współpraca z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi,
- 10) wspieranie i prowadzenie prac naukowych w zakresie gospodarowania zwierzęcą,
- 11) prowadzenie i popieranie hodowli użytkowych psów myśliwskich,
- 12) realizacja innych zadań zleconych przez ministra właściwego do spraw środowiska¹⁾.

Art. 35.

1. Działalność Polskiego Związku Łowieckiego jest finansowana z funduszy własnych, składek członkowskich, zapisów i darowizn oraz dochodów z działalności gospodarczej.
2. Dochód z działalności gospodarczej Polskiego Związku Łowieckiego służy wyłącznie realizacji jego celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między członków.
3. Przepisy regulujące zasady gospodarki finansowej stowarzyszeń stosuje się odpowiednio do gospodarki finansowej Polskiego Związku Łowieckiego.

Rozdział 7 Straż łowiecka

Art. 36.

1. Tworzy się Państwową Straż Łowiecką jako umundurowaną i uzbrojoną formację podległą wojewodzie.
2. Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich mają obowiązek zatrudnić co najmniej jednego strażnika, którego zadaniem jest ochrona zwierzyny i prowadzenie gospodarki łowieckiej.
3. Straż łowiecką stanowią:
  - 1) Państwowa Straż Łowiecka,
  - 2) strażnicy łowieccy zatrudnieni przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich.

Art. 37.

<1.> Zadaniem Państwowej Straży Łowieckiej jest kontrola realizacji przepisów ustawy, a w szczególności w zakresie:

- 1) ochrony zwierzyny,
- 2) zwalczania kłusownictwa i wszelkiego szkodnictwa łowieckiego,
- 3) zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie łowiectwa,
- 4) kontroli legalności skupu i obrotu zwierzyną.

<2. Państwowa Straż Łowiecka współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych. <>

dodany ust. 2 w art. 37 wchodzi w życie z dn. 1.01.2003 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1189 i z 2002 r. Nr 81, poz. 731)

Art. 38.

1. Strażnikiem Państwowej Straży Łowieckiej oraz strażnikiem łowieckim może być osoba, która:
  - 1) posiada obywatelstwo polskie,
  - 2) ukończyła 21 lat,
  - 3) korzysta z pełni praw publicznych,
  - 4) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe,
  - 5) cieszy się nienaganną opinią,
  - 6) posiada dobry stan zdrowia,
  - 7) nie była karana sędownie,
  - 8) ukończyła z wynikiem pozytywnym przeszkolenie według programu opracowanego przez ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.
2. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej są pracownikami urzędów wojewódzkich.

Art. 39.

1. Na terenach obwodów łowieckich ochroną zwierzyny oraz mienia dzierżawców i zarządców, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa łowieckiego, popełnianych w obwodach łowieckich polnych i leśnych, zajmują się strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego i Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.
2. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu zadań określonych w ust. 1 mają prawo do:
  - 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia w celu ustalenia ich tożsamości,
  - 2) nakładania i ściągania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia popełniane na terenach obwodów łowieckich w zakresie szkodnictwa łowieckiego,
  - 3) dokonywania w obwodach łowieckich oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie kontroli środków transportu w celu sprawdzenia ich ładunku i przeglądania zawartości bagaży w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia,
  - 4) przeszukiwania pomieszczeń i innych miejsc w przypadkach uzasadnionego podejrzenia o popełnienie przestępstwa, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego,
  - 5) ujęcia sprawcy przestępstwa lub wykroczenia na gorącym uczynku lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa i doprowadzenia do jednostki Policji,
  - 6) odbierania za pokwitowaniem przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia oraz narzędzi i środków służących do ich popełnienia,
  - 7) prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania aktu oskarżenia w postępowaniu uproszczonym, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest zwierzyna, w trybie i na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego,
  - 8) prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia oraz udziału w rozprawach przed *kolegium do spraw wykroczeń* w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia *środków zaskarżenia* do sądu rejonowego od rozstrzygnięć *kolegium do spraw wykroczeń* w sprawach zwalczania wykroczeń w zakresie szkodnictwa łowieckiego,
  - 9) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących skup i przerób dziczyzny w zakresie sprawdzania źródeł jej pochodzenia,
  - 10) noszenia broni palnej krótkiej,
  - 11) noszenia ręcznego miotacza gazowego,
  - 12) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, zwracania się o taką pomoc do jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, jak również w nagłych przypadkach do każdego obywatela o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w przepisach o Policji, określających szczegółowo zasady żądania takiej pomocy.
3. Strażnik Państwowej Straży Łowieckiej może, wobec osób uniemożliwiających wykonywanie przez niego czynności określonych w ustawie, stosować środki przymusu bezpośredniego w postaci:

w pkt 8 w ust. 2 w art. 36 (kursywa) Obecnie właściwość postępowania w sprawach o wykroczenia reguluje ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148), która weszła w życie z dniem 17 października 2001 r.

- 1) siły fizycznej,
  - 2) chemicznych środków obezwładniających w postaci ręcznego miotacza gazu.
4. Zastosowanie przez strażnika Państwowej Straży Łowieckiej środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 3, powinno odpowiadać potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i zmierzać do podporządkowania się osoby wydanym poleceniom.
5. Jeżeli zastosowanie środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 3, okazało się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej ma prawo użycia broni palnej w następujących przypadkach:
- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie własne lub innej osoby,
  - 2) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną strażnikowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni palnej,
  - 3) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrożić może życiu lub zdrowiu strażnika albo innej osobie.
6. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narazić na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.
7. Do wykonywania przez strażnika Państwowej Straży Łowieckiej czynności, o których mowa w ust. 2, a także do użycia przez niego środków przymusu, o których mowa w ust. 3 i 5, stosuje się odpowiednio przepisy o Policji.
8. Strażnikowi Państwowej Straży Łowieckiej wykonującemu obowiązki na terenach obwodów łowieckich przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do:
- 1) Straży Ochrony Przyrody - w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie przyrody,
  - 2) Państwowej Straży Rybackiej - w zakresie kontroli legalności dokonywania połowu,
  - 3) strażników leśnych - w zakresie zwalczania szkodnictwa leśnego.
9. Czynności, o których mowa w ust. 3, powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, w stosunku do której zostały podjęte.
10. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie do prokuratora.
11. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu czynności służbowych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach Kodeksu karnego dla funkcjonariusza publicznego.

Art. 40.

1. Strażnicy, o których mowa w art. 36 ust. 3 pkt 2, wykonując zadania współdziałają z Państwową Strażą Łowiecką. Przy wykonywaniu czynności służbowych

przysługują im uprawnienia oraz obowiązują zasady, o których mowa w art. 39 ust. 2 pkt 1, 2, 5, 6, 8 i 11, ust. 3, ust. 4 oraz ust. 8-11.

2. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, strażnik łowiecki ma obowiązek nosić odznakę strażnika oraz na żądanie okazywać legitymację służbową.

Art. 41.

1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymogi kwalifikacji zawodowych, wzory legitymacji oraz umundurowania strażników Państwowej Straży Łowieckiej, a także szczegółowe kwalifikacje zawodowe, wzór oznaki i legitymacji strażnika łowieckiego.
2. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady:
  - 1) współdziałania Państwowej Straży Łowieckiej z Policją i Polskim Związkiem Łowieckim,
  - 2) posiadania, ewidencjonowania i przechowywania broni palnej, amunicji oraz ręcznych miotaczy gazu w siedzibach straży.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe sposoby używania, ewidencjonowania i przechowywania w siedzibach Państwowej Straży Łowieckiej broni palnej krótkiej, amunicji i ręcznych miotaczy gazu. Rozporządzenie powinno określać szczegółowe wymogi dotyczące przechowywania, używania, ewidencjonowania w siedzibach Państwowej Straży Łowieckiej broni palnej krótkiej, amunicji do tej broni oraz ręcznych miotaczy gazu, a także wzory dokumentów niezbędnych do ewidencjonowania broni i amunicji oraz ręcznych miotaczy gazu, jej wydawania i zdania, jak również warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać magazyn broni.

Rozdział 8

Wykonywanie polowania

Art. 42.

1. Polowanie może być wykonywane za zgodą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego.
2. Do wykonywania polowania uprawnia dowód członkostwa Polskiego Związku Łowieckiego potwierdzający uzyskanie odpowiednich uprawnień oraz pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej lub inny dokument uprawniający do jej posiadania.
3. Warunkiem uzyskania uprawnień do wykonywania polowania jest złożenie egzaminu przed komisją powołaną przez Polski Związek Łowiecki.
4. Do wykonywania polowania indywidualnego, poza dokumentami określonymi w ust. 2, jest wymagane pisemne upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego.

5. Bezpośrednio po dostarczeniu przez uprawnionego do wykonywania polowania pozyskanej zwierzyny do punktu skupu osoba go prowadząca obowiązana jest oznakować tusze łośi, jeleni, danieli, muflonów, saren i dzików.

Art. 43.

1. Cudzoziemiec niebędący członkiem Polskiego Związku Łowieckiego może wykonywać polowanie po wykupieniu polowania u przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie na wykonywanie działalności, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3, bądź na podstawie zgody ministra właściwego do spraw środowiska.
2. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:
  - 1) szczegółowe zasady uzyskiwania uprawnień do wykonywania polowania oraz tryb ich zawieszania i cofania,
  - 2) szczegółowe zasady powoływania komisji egzaminacyjnej oraz zakres i tryb przeprowadzania egzaminów,
  - 3) wzory dokumentów stwierdzających posiadanie odpowiednich kwalifikacji i wynikających z nich uprawnień.
3. Minister właściwy do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i warunki wykonywania polowania przez obywateli polskich i cudzoziemców oraz znakowania, o którym mowa w art. 42 ust. 5, uwzględniając istniejące polskie zwyczaje łowieckie oraz kierując się troską o bezpieczeństwo osób i mienia.

Art. 44.

1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego określi, w drodze rozporządzenia, dla terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, okresy polowań na zwierzęta łowne.
2. Wojewoda jest uprawniony do skracania, w uzasadnionych przypadkach, okresów polowań na terenie województwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, może zezwolić na dokonanie odstrzału lub odłowu zwierzyny dla celów naukowych z pominięciem okresów ochronnych.
4. Minister właściwy do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego określi, w drodze rozporządzenia, listę zwierząt zaliczonych do szkodników łowieckich oraz sposoby ograniczania ich populacji.

Art. 45.

1. W przypadku nadmiernego zagęszczenia zwierzyny, zagrażającego trwałości lasów, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe po zasięgnięciu opinii regio-

- nalnej organizacji Polskiego Związku Łowieckiego wydaje decyzję administracyjną, nakazującą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego wykonanie odłowu lub odstrzału redukcyjnego zwierzyny.
2. Jeżeli dzierżawca obwodu łowieckiego nie realizuje rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania zwierzyny, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe wydaje postanowienie o zastosowaniu odstrzału zastępczego zwierzyny, według zasad określonych w umowie dzierżawy obwodu łowieckiego.
  3. W przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowieniu lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny.
  4. Odstrzały redukcyjne i zastępcze zwierzyny mogą przeprowadzać wyłącznie osoby uprawnione do wykonywania polowania.

Rozdział 9

Szkody łowieckie

Art. 46.

1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych:
  - 1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniiele i sarny,
  - 2) przy wykonywaniu polowania.
2. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonują przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego. Na żądanie strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej.

Art. 47.

1. Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczeniu gruntów przed szkodami, o których mowa w art. 46.
2. W przypadku gdy pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego powstał spór o wysokość wynagrodzenia za szkody, o których mowa w art. 46, strony mogą zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody organu gminy w celu mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu.

Art. 48.

Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych,

- 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub pól rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie odbiegającym więcej niż 14 dni od zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez wojewodę,
- 3) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom,
- 4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy,
- 5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu,
- 6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Art. 49.

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy szacowaniu szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłat odszkodowań za szkody, uwzględniając terminy zgłoszenia szkody, obowiązek szacowania wstępnego i ostatecznego oraz obszar uszkodzonej uprawy.

Art. 50.

1. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną.
- 1a. Skarb Państwa odpowiada również za szkody wyrządzone przez wilki wśród zwierząt gospodarskich, z wyłączeniem drobiu, na terenach, na których nie są one objęte całoroczną ochroną.
2. Za szkody, o których mowa w ust. 1 i 1a, wyrządzone na terenach obwodów łowieckich leśnych, odszkodowania wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa, a na terenach obwodów łowieckich polnych i terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich - wojewodowie.

Rozdział 10

Przepisy karne

Art. 51.

1. Kto:
  - 1) strzela do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 m od miejsca zebrania publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań mieszkalnych,
  - 2) wybiera jaja, pisklęta lub niszczy gniazda ptaków łownych,
  - 3) przetrzymuje zwierzynę bez odpowiedniego zezwolenia,

- 4) pozyskuje zwierzynę inną lub w większej liczbie, niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego,
  - 5) niszczy urządzenia łowieckie
- podlega karze grzywny.
2. W przypadkach określonych w ust. 1 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 52.

Kto:

- 1) wytwarza, przechowuje lub wprowadza do obrotu narzędzia i urządzenia określone w art. 53 pkt 5, a służące z przeznaczenia do kłusownictwa,
  - 2) wchodzi w posiadanie bezprawnie pozyskanej tuszy lub trofeów zwierząt łownych,
  - 3) bez wymaganego zezwolenia wprowadza do obrotu zwierzynę żywą lub mięso zwierzyny ubitej,
  - 4) hoduje lub utrzymuje bez zezwolenia charty rasowe lub ich mieszańce,
  - 5) sprawując zarząd z ramienia dzierżawcy, a w obwodach niewydzierżawionych z ramienia zarządcy, zezwala na polowanie osobie nieuprawnionej do wykonywania polowania lub na przekroczenie zatwierdzonego w planie łowieckim pozyskania zwierzyny
- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 53.

Kto:

- 1) poluje na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3000 m od brzegu w głąb morza lub 5000 m w głąb lądu,
  - 2) poluje z chartami lub ich mieszańcami,
  - 3) poluje w czasie ochronnym,
  - 4) poluje nie posiadając uprawnień do polowania,
  - 5) wchodzi w posiadanie zwierzyny za pomocą broni i amunicji innej niż myśliwska, środków i materiałów wybuchowych, trucizn, karmy o właściwościach odurzających, sztucznego światła, lepów, wnyków, żelaz, dołów, samostrzałów lub rozkopywania nor i innych niedozwolonych środków,
  - 6) nie będąc uprawnionym do polowania wchodzi w posiadanie zwierzyny
- podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 54.

1. W razie skazania za czyny wymienione w art. 52 i art. 53, sąd może orzec przepadek broni, pojazdów, narzędzi i psów, przy użyciu których dokonane zostało przestępstwo, a także przepadek trofeów, tusz zwierzyny i ich części.
2. Orzeczenie o przepadku, o którym mowa w ust. 1, może dotyczyć również przedmiotów niestanowiących własności sprawcy.

Rozdział 11**Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe****Art. 55-57 pominięte.****Art. 58.**

1. Przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą polowań dla cudzoziemców oraz eksportem, obrotem zwierzyny żywej oraz tusz zwierzyny mogą realizować umowy zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.
2. Po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, działalność, o której mowa w ust. 1, może być prowadzona po uzyskaniu koncesji.

Art. 59.

1. Dotychczasowe zrzeszenie Polski Związek Łowiecki staje się Polskim Związkiem Łowieckim w rozumieniu ustawy.
2. Koła łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów i istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stają się kołami łowieckimi w jej rozumieniu.
3. Uprawnienia do wykonywania polowania nabyte przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują swoją moc i stają się uprawnieniami do wykonywania polowania w jej rozumieniu.

Art. 60.

1. Obwody łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów stają się obwodami łowieckimi w rozumieniu niniejszej ustawy.
2. Obwody wyłączone z wydzierżawienia na podstawie dotychczasowych przepisów stają się ośrodkami hodowli zwierzyny w rozumieniu niniejszej ustawy, pod warunkiem, że w ciągu 1 roku od dnia jej wejścia w życie dostosują realizowane cele do wymogów określonych w art. 28 ust. 2.

Art. 61 pominięty.**Art. 62.**

Przepisy wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 63, zachowują swoją moc, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż w okresie 1 roku od dnia jej wejścia w życie.

Art. 63.

Traci moc ustawa z dnia 17 czerwca 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim (Dz.U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197, z 1990 r. Nr 34, poz. 198 i z 1991 r. Nr 101, poz. 444).

Art. 64.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 60 dni od dnia ogłoszenia.